

IRODALOM.

Beküldött könyvek.

Tompa László: Erdély Heggel között.

Tompa László Bethliván 1883. karácsonyán született, a Küllő partján. Az öreg fának ez a késői gyenge ki gyümölcse nagyon lassan fejlődött visszahuzódó komoly, hallgatag gyerekfiú lett belőle. Anyjának költői lelkülete hamar megnyilatkozott benne is és már elemista korában írogatott verseket, novellákat, ő tőle örökölte az étellel való nemtörődömséget is, pedig az Élet csak iazzal törődik, aki vágyik rá, aki akarja és így sokáig csak mellőzés, csak megálázkodás volt a része. De édesapja által ráhagyott büszkesége nem engedte, hogy az emberek megsejtésék, hogy neki érző, fájó szíve van a mozdulatlan, nyugodt arc mögött. Csak nagy szomorú szemé mutatta meg, hogy ő sokkal többet lát, sokkal többet érez, mint amennyi a boldogsághoz vagy legalább is a mindennapi életfolyamatok megszokásához elégséges. Mindig elégedetlennek érezte magát a génies hivatalnoki munka mellett. De irodalmi munkásságát nem engedte felszínre jutni jogos szerénysége — és egyre mélyebb lett a hallgatás. Aztán megházasodott és feleségében megtalálta kiegészítő részét. Az energikus, ügyes asszony rendbehozta testileg-lelkileg és ha most túl mélyen belemerülne tépelődéseibe, 4 kis gyereke hangos kacagása visszahívják az életbe újra, meg újra. Komoly merevségét a minden esti muzsikaszó lágyítja, szelidíti. Így kezdett lassan egyensúlyba helyezkedni a világgal, míg aztán a körülmények is úgy alakultak, hogy végre kapott természetének megfelelő elfoglaltságot. A románok elmozdították helyéből és rá egy évre végre elhatározással érlelődött benne a terv, hogy a már régóta tengődő helybeli hétilap élére álljon. Barátai ösztönzésére kiadatta verseit az erdélyi sajtó osztatlan elismerése mellett. A pástortüz írói gárdájával több városba látogatott el, a magyar irodalmi életet lényegesen felelevenítve, különösen lakóhelyén, Székelyudvarhelyen. Népszerű költő sohasem lesz belőle, mert általános témái, mint Isten, haza, szerelem, pénz nem igen vannak. Tömegeknek, köröknek nem ír; elmélyedő lírája a mindenkori élő, érző és gondolkozó intelligens emberekhez szól.

T. M.

Ölvedi László: Valakit várunk. Ölvedi

László verseskönyve leszámítva a kötet végére sorolt tizenkét szerelmi és egyéb témájú verset, irreudenta és hazafias verseket tartalmaz. Az egészen fiatal költő — bár technikájában még kissé kiforratlan, önkritikája gyakran hiányos — a legnagyobb figyelmet érdemli, sőt a tárgyilagos bírálatot is megbirja. Ma Magyarországon az irreudenta költészet, igen csekély kivétellel, nem méltó a költészet meghatározására, érdeme és elbírálásának alapja csupán csak az irreudenta és ennek szükségessége. A magyarság irreudentizmus jegyében álló érzés és gondolatvilága keres kifejezést az irreudenta költészetben, azonban ez a kifejezés egyéni művészi erőigénnyel, enélkül a mindennapi, prózai tömeghangulat töredékes gajdolása csupán. A füzapoéták egész tömegei minősültek mostanság poétákká a köztudatban — a tömeghangulat, mely megszólaltatta, szívesen is hallgatta őket. Azonban az esztétikai, művészi szempontból is bíráló kritikus tollát legelőször mérges görcs fogta el a szerkesztőségét asztalokon felhalmozódó, saját kiadású kötetek láttán.

Tompa László.

iparikkékké feldolgozva vihessük ki külföldre.

A többtermelés gyakorlati megoldása a természetünk okszerű gazdálkodással való emelése. Ha az általánosan számítási alapul vett buza átlagterméseinket nézzük, azt látjuk, hogy nálunk az országos átlag 6—7 mázsa között ingadozik, ugyanakkor a német gazdák 12—14 mázsa átlagterméseket mutatnak fel aránylag rosszabb talajon, igaz hogy jobb klimatikus viszonyok és kedvezőbb csapadék eloszlása mellett.

A fentiek okát a magyar kisgazdák elmaradottságában és a szaktudás hiányában találjuk meg. Rá kell nevelni őket az okszerű talajművelésre, a talaj-erő visszapótlására, nemesített vetőmagvak használatára, egyszóval az okszerű gazdálkodásra. Igaz, hogy a magyar gazda nem szívesen tér el attól, amit őseitől tanult, még akkor sem, ha rossz, de azért már némi haladást látunk ezen a téren is és csak az alkalmas módot kell megtalálni, hogy a magyar kisgazdákat rávezessük a haladás útjára.

A nemzeti vagyon több milliárdos évi gyarapodását jelentené, ha egy mázsával emelnénk gabona-átlagainkat. Ha pedig több évi megfeszített munkával és kellő szaktudással kétszeresére tudnánk emelni termésátlagainkat, ha egy holdon 6 mázsa helyett 12 mázsát fogunk termelni, ez azt fogja jelenteni, hogy Csonkamagyarország termőterületét kétszeresére emeltük.

Majd ha a többtermelés fenti problémáját megoldottuk, majd ha megmaradt termőterületeinken, a hol eddig egy kalász termett, kettőt fogunk termelni, akkor már nagy részét megtettük annak az utnak, amely Csonkamagyarország gazdasági talpraállításához és Nagy-Magyarország területi integritásának visszaszerzéséhez vezet.

Polgár Lajos.

ERDÉLYI 'ÁRNYÉK, ERDÉLYI BÁNAT.

*Én szük hazám, nincs hegy nélküli tájad!
Minden mezőt hegy zár be kereken.
Alighogy a nap délutánra bágyad:
Árnyék vetődik át a völgyeken.*

*Lelkemben is egy most mult éj után még
Alighogy fényel új hit ébredéz:
Feltőlul mindjárt egy gond, bánat-árnyék,
S mindent beburkol, megint este lesz — —*

ELMARADT LOVAS ESZMÉLKEDÉSE.

*No, vén lovas, már jó lesz nekvágnod!
Nézd, halványulgat a nap sugara.
S fejed fölött csak egy-egy varjú károg,
Arcodba szél csap, hideg zuzmára.*

*Addig léptetél, kényes úr-magadban,
Előre hagyván a serényeket.
Hogy magad bolygasz, im, az alkonyatban.
Már minden számár megelőzhetet.*

*Most aztán késő lépve mendegélni — —
Hát rajta, kantárt megeresztve, nyomban!
Figyelnek, lásd, a térség jegenyéi.*

*S ha célt nem érsz? ha hamarabb ledobban
Lovad? ne bándd; a hajsza is megéri:
Végsőt rohansz egy gyönyörű galoppban!*

Ölvedi László könyve vigasztaló kivétel, komoly, költői értékeket megmutató munka. Az irredenta érzések és gondolatok hivatott kifejező művészettel és egyéni megélésben jutnak el költeményeiben az olvasóhoz. Érzelmei széles skálán, leggyakrabban mégis a dacos düh, végső elkéseregés, csatára hívó lelkesedés hangos hurjain szólalnak meg. — „En ki esettek jajszava vagyok“ — írja egyik költeményében, s elkéseregésében így könyörög az „Alkotóhoz“:

— — — — —
*Bitóerdő nőjön, nőjön,
 Bánatrokka könnyet szőjön,
 És a tavasz — mégse jöjjön.*

*Ajak többé ne kacagjon,
 A csókokotok elhervadjon
 A szív fájjon, megszakadjon.*

*Szájatok vad jajt kiáltson,
 Lelketekbe bánat szántson
 Kinbárzárdát bus csapáson.*

Verselése könnyed, a formákat könnyen változtatja, rímei tiszták, nemesen csengők. A technikával már nem sok dolga akad. Annál inkább szüksége van azonban erős önkritikára, mellyel témáit és gyakran a felhasznált anyagot megszűrje: a költészet igazi értékeivel telt költeményeit nem ritkán egy-egy oda nem való sor, művészietlen tartalmu strofa csufítja el. A kötet szép ajándék a magyar irodalom és közönség olvasóasztalára, még szebb ígéret a jövőre.

— r.

Gyarmath B. János: Égő golgotán. A szerényen, de izlésesen kiállított kötetben főként irredenta és hazafias témájú költeményeket találunk. Ezek a költemények a békekötéssel ránknehezült magyar fájdalomból fakadnak. Szétosztottságunk, csonkaságunk olthatatlan bosszút ébreszt a költő lelkében megrablóink ellen, de egyuttal lázas reményt, töretlen akaratot támaszt az „egész“ magyar föld után. A kötet főérdeme abban a tüzes magyarságban áll, mely minden életnyilvánulást az integritás, az irredentizmus szolgálatába kíván állítani.

— a.

Kuntz Henrik: Szívből—szívhez. Halkszavu lehiggadt érzelmek, csendes mélézások csendülnek meg Kuntz Henrik egyszerű, régi veretű strofáiban, az érzelmek őszintesége emelkedettsége keresztül tör a technikai nehézségekkel vívott küzdelmeken, s kedves muzsikával hatol el az olvasó szívébe. Témái az emberi élet nagy tövises-virágos mezejéről szedődtek csokorba, megírásukban dédelgető gond, szívhez szorító szeretet nyújtja felénk az emberi szenvedések és örömök ezerféle kicsinységében is mindent betöltő, mérhetetlen életet. A kötet legfőbb érdeme, hogy a költő öntudatos mérséklettel sehol sem ad többet, mint amennyit az ihlető motívum megkíván. Technikája néhol még fejlődést követel.

— f.

Ur György: Irka—Firka. Apró hangulatképek sorakoznak fel az izlésesen kiállított kis kötetben, melyhez Várossy Gyula irt megleghangu bevezetést. — „E könyv a hangulat költészete — prózában, átéliséssel és egy csomó igen okos életfilozófiával“ — írja Várossy Gy. bevezetésében, s ehhez mi csak annyit teszünk hozzá: ezek a hangulatok sekélyes szentimentális semmiségek, „életfilozófiája“ öt krajcárért kapható a sarki fűszeresnél. A kötet írója az érző és kifejező művészetben egyaránt csak rossz képességgel dilettáns.

— Gy.

LEVÉL.

*Ma irni fogok neked a csendrül.
 S hogy a papírra lehajtom fejem,
 Szemembe könnyek gyöngyszeme rezdül.
 Ma irni fogok neked a csendrül.*

*Illatos, áldott nyári estelen,
 Mikor álomba tücsökdal ringat,
 Szólni szokott a néma csend velem.
 Illatos áldott nyári estelen.*

*Bársonyfuvalom lombot se ingat.
 A rózsás, futó felhőket nézem,
 Amerre ottan, ragyog a csillag.
 Bársonyfuvalom lombot se ingat.*

*Alkonyi bibor villog az égen,
 Halk, csudaszárnyon szállnak az árnyak
 A csókos estek büvös ködében.
 Alkonyi bibor villog az égen.*

*Mintha lelke vón' minden fűszálnak,
 Mintha a földnek kelne morajja:
 Zsong a csöndje, néma imának.
 Mintha lelke vón' minden fűszálnak.*

*Muzsikás szent csönd, vajjon ő hallja
 S megérti-é, mit súg a lenge szél?
 Szerető szóra nyílik-e ajka,
 Muzsikás szent csönd, szólj, ugy-e hallja?*

*Leteszem a tollam, eredj kis levél,
 Futó felhőkkel szállj kedvesemhez.
 Mondd: neve holtig bús szívemben él.
 Leteszem a tollam, eredj kis levél . . .*

Ölvedi László.

Az egyetlen pillanat . . .

. . . És egyszerre belénk döbben, hogy valaki elért . . . valaki, aki eddig mögöttünk járt, mellénk lépett . . .

Uj álmod váró este, mikor már fojt a tavaszi virággal, s ismeretlen, idegen hangokat hallunk elvegyülni az eddig tisztán csengett madárdalokban . . .

Érezzük, hogy valaki elért . . . valaki mellénk lépett . . . az Élet . . .

És úgy rémlik előttünk, mint ködpárás meszeségeken keresztül törő fény, hogy van egy örök, egyetlen Pillanat . . .

Egy Pillanat, mely adódik egyszer valamenynyünk életében akkor, amikor elért, mellénk lépett az Élet . . .

A Pillanat, melyet ha elérünk, ha megragadunk, ha végre a miénk . . . miénk az Élet . . .

És jaj, hogyha várunk, ha ingadozunk! . . . Mert eltűnik, ködbefoszlik — ha nem sietünk elérni — az örök, egyetlen Pillanat . . .

És lehet gígázi erőre növekvő akaratunk, éghetnek egekig lobogó lánggal tüzek mi bennünk, miénk lehet minden, minden ami érték, hogyha eltűnt az a Pillanat, mert akkor . . . akkor megelőz . . . elmegy az Élet . . .

És csupán csak szemünk bús, borús szögletében mélyülő szarkalábak s szívünkig érő nagy, nagy keserőségek maradnak nekünk . . .

Szamos.